

Sats på kunnskap

10 tiltak for en bedre skole

venstre

SATS PÅ KUNNSKAP – 10 TILTAK FOR EN BEDRE SKOLE

Vi tror på læreren. Og derfor vil vi satse på læreren. Å satse på læreren er å satse på eleven. Det fortjener norske elever og norsk skole.

I disse dager tar ca 66.000 lærere imot elever til begynnelsen av et nytt skoleår. De har Norges viktigste jobb. Mange av disse lærerne har lang fartstid i skolen, men det er også ca. 2.800 nye lærere som har sitt første møte med elevene disse dagene. Disse lærerne skal forhåpentligvis stå i jobben sin i mange år fremover.

Den største utfordringen norsk skole står over for de kommende årene er å sikre mange nok dyktige lærere. SSB har estimert at vi kan komme til å ha en underdekning på ca. 11.000 lærerårsverk i 2020. Samtidig vet vi at en av ti lærere slutter i skolen hvert år. I tillegg er det ca 37-38.000 lærerutdannede yrkesaktive som ikke er i skolen, men som er å finne i andre yrker. Nasjonalt er det opp mot 10.000 «ufaglærte»/ikke-kvalifiserte lærere i norsk grunnskole som ikke har undervisningskompetanse i fagene de underviser i.

Av denne grunn er det helt avgjørende at de nye lærerne som står foran en elevgruppe for første gang disse dagene faktisk blir værende i skolen, at rekrutteringen øker og at flere lærere kommer tilbake til jobben de i utgangspunktet er utdannet til. Det vil Venstre gjøre det vi kan for å få til.

Derfor legger Venstre i dag frem en omfattende plan med 10 konkrete tiltak for å styrke den viktigste innsatsfaktoren for elevenes læring i skolen, nemlig læreren.

Politikk handler om å prioritere. De siste åtte årene har de rødgrønne partiene gjennomgående prioritert feil i skolepolitikken. De store pengene har blitt brukt på timetallsutvidelser og frukt og grønt, mens tiltakene knyttet til å satse på læreren – den viktigste innsatsfaktoren for elevenes læring – etter Venstres syn har vært altfor defensiv. For eksempel har samlet bevilgning til lærernes kompetanseheving ligget på om lag samme nivå siden 2005 (ca 400-500 mill. kroner) Til sammenligning har timetallsutvidelser siden 2005 (ekskl. valgfag) nå en årlig proveny på ca. 1,2 mrd. kroner, og frukt og grønt har en årlig proveny på ca. 257 mill. kroner.

Venstre vil prioritere annerledes, og etter vår mening mer treffsikkert. Vi trenger ikke flere ufaglærte lærere, økt timetall, eller en halvgod leksehjelp-ordning – slik som de rødgrønne har vært opptatt av. Vi trenger heller ikke karakterer i barneskolen eller mer nivådeling – slik som de blå etterspør. Det vi trenger aller mest er motiverte, trygge, kompetente voksenpersoner som kan gjøre den viktige jobben i klasserommet. Det fortjener norsk skole.

Dette er Venstres viktigste skolepolitiske sak, og vi mener dette må stå aller øverst på blokka for en ny utdanningsminister etter 9. september 2013. Læreryrket må løftes – og Venstre lover å løfte lærerne.

- I 2020 kommer vi ifølge SSB til å mangle ca. 11 000 lærerårsverk. Dersom timetallet fortsetter å utvides vil vi mangle enda flere.
- Allerede i dag har vi opp mot 10.000 «ufaglærte»/ikke-kvalifiserte lærere i norsk grunnskole som ikke har undervisningskompetanse i fagene de underviser i.
- Vi har en "reservestyrke" på ca. 37-38 000 ferdige utdannede lærere som i dag jobber i helt andre yrker.
- Av de som utdanner seg til grunnskolelærer, hopper nesten hver tredje student av faget før de er ferdig, hvilket betyr at økte søkertall til lærerutdanningen ikke nødvendigvis resulterer i flere lærere inn i skolen.
- Med dagens finansiering vil det ta ca 35 år før alle lærere har fått videreutdanning (ca 66 000 lærere totalt/1850 videreutdanningsplasser p.a.).
- Timetallsutvidelser siden 2005 (ekskl. valgfag) har en årlig proveny på ca. 1,2 mrd. kroner, mens frukt og grønt-ordningen har en årlig proveny på ca. 257 mill. kroner.

SATS PÅ KUNNSKAP – 10 TILTAK FOR EN BEDRE SKOLE

Venstre foreslår i dag en omfattende plan for å styrke den viktigste innsatsfaktoren for elevenes læring i skolen, nemlig læreren. Venstre lover å særlig prioritere følgende tiltak igangsatt i neste stortingsperiode:

1. Vi vil ha en forbedret og utvidet lærerutdanning

- Lærerutdanningen har et betydelig forbedringspotensial. Venstre lover å:
 - Sette en klar tidsfrist for overgang til femårig mastergrad: 2016/17
 - Gjennomgå og forbedre utdanningen – bl.a. ved å inkludere mer praksis – for å sikre god kvalitet og redusere frafall.
 - Øke opptakskravene til grunnskolelærerutdanningen til karakteren 4 eller bedre i kjernefagene norsk og matematikk for å øke status og kompetanse.
 - Stadfeste fagkrav i alle fag for å undervise. Elever skal sikres kompetente lærere. På ungdomstrinnet skal nytilsatte lærere har 60 studiepoeng i sine undervisningsfag, og det samme skal på sikt også gjelde allerede ansatte lærere. Krav om faglig fordypning må sees i sammenheng med en betydelig forsterket videreutdanningssatsing.
 - Innføre forsøksordning med intervju og opptaksprosess etter finsk modell.

2. Vi vil gi lærere rett og plikt til videreutdanning

- Kompetanseheving er viktig i alle yrker, men særlig i læreryrket. Venstre lover å:
 - Bygge ut ordningen med videreutdanning for lærere kraftig, og innføre et prinsipp om rett og plikt til kompetanseheving i lærerkarrieren.
 - Doble bevilgningene til videreutdanning til ca. 1 mrd. kroner allerede fra 2014, og at skoleeiers medfinansiering skal reduseres med minst 10 pst. (dvs at staten skal øke sin andel av kostnadene). Skoleeier må på sin side forplikte seg til å satse på kompetanseheving.
 - Innføre et særskilt, tidsavgrenset kompetanseløft for de opp mot 10.000 «ufaglærte»/ikke-kvalifiserte som underviser i grunnskolen, slik at disse får fullgod undervisningskompetanse. Planen skal fases inn over åtte år, og komme i tillegg til den eksisterende videreutdanningsstrategien – begge satsinger skal prioriteres.

3. Vi vil kvalitetssikre og heve statusen for læreryrket

- Mange yrker har en sertifiseringsordning, og i en god del land er det en slik ordning også for lærere. Det bidrar både til en kvalitetssikring og en statusheving for yrket. Venstre lover å:
 - Starte arbeidet med en sertifiseringsordning for lærere. I utgangspunktet skal man sertifiseres etter gjennomført utdanning – samt eventuell prøvetid– og resertifisering skal blant annet knyttes til gjennomført kompetanseheving. Ordningen må utformes i samråd med berørte parter i skolesektoren.
 - Sikre at alle nytilsatte lærere reelt omfattes av en veiledningsordning, bl.a. ved økt statlig tilskudd.

4. Vi vil ha flere yrkesgrupper inn i skolen

- Lærere skal være lærere – ikke alt mulig annet. Dersom dette skal bli en realitet er det behov for å øke innslaget av andre yrkesgrupper i skolen, blant annet spesialpedagoger, helsesøstre, merkantilt personell mv. Venstre lover å:
 - Sette av dedikerte midler på statsbudsjettet for å få flere yrkesgrupper inn i skolen.
 - Etablere 1000 flere stillinger i skolehelsetjenesten i løpet av fire år.

5. Vi vil kutte i skolebyråkratiet

- Skolebyråkratiet tar tiden bort fra lærernes kjerneoppgaver. Venstre vil at lærere skal være lærere – ikke alt mulig i annet. Venstre lover å:

- Gjennomføre en oppdatert tidsbruksundersøkelse i skolen. I motsetning til forrige gang vi hadde en tidsbruksundersøkelse skal denne reelt følges opp.
- Stadfeste konkret kutt i skolebyråkratiet: 25 % av unødvendig skolebyråkrati skal fjernes i etterkant av tidsbruksundersøkelsen, bl.a. gjennom en sanering av forskrifter, rundskriv o.l.
- Invitere til samråd med berørte parter for å finne en bedre balanse i forhold til dokumentasjon og rettssikkerhet i skolen.
- Sikre skoler og lærere mest mulig frihet til å utføre sine oppgaver.

6. Vi vil ha på plass gode seniortiltak

- En god seniorpolitikk er viktig i alle sektorer, men særlig i skolen. I lys av lærermangelen trenger vi at lærere står så lenge som mulig i jobben sin, og bidrar med verdifull erfaringsoverføring til yngre og nye lærere. Venstre lover å:
 - Innføre lønnsbonuser for seniorer, finansiert som et spleiselag mellom stat og kommune.
 - Vurdere å bidra til ytterligere reduksjon i undervisningstid for seniorer uten reduksjon i lønn, etter avtale med partene i arbeidslivet.

7. Vi vil rekruttere flere lærere fra andre yrker

- Norsk skole trenger flere lærere, og norsk skole trenger flere med mastergradsutdanning. Vi må gjøre det enklest mulig for dem som allerede har tatt en relevant utdanning, men som mangler den pedagogiske kompetansen som er nødvendig for å få fast tilsetting. Venstre lover å::
 - Innføre stipender for fagpersoner med mastergrad som ønsker å ta pedagogisk tilleggstudanning med sikte på fast ansettelse i skolen
 - Sikre kommunene tilskudd for å lage individuelle kvalifiseringsplaner for mastergradsutdannede som ønsker pedagogisk kompetanse.

8. Vi vil ha flere med doktorgrad inn i skolen

- Det er relativt få med doktorgrad som underviser i grunnsopplæringen. Det er et selvstendig poeng å øke innslaget av doktorgradsutdannede personer i undervisningsstillinger i grunnsopplæringen. Venstre lover å:
 - Avsette statlige midler til et prøveprosjekt med ekstra lønn for doktorgradsutdannede som arbeider i grunnsopplæringen. Nivået på et slikt tilskudd bør gi rom for at hver enkelt doktorgradsutdannet i denne omgang minst mottar 5 000 kroner per måned ut over dagens høyeste lønnsnivå for undervisningspersonell.

9. Vi vil gi lærere flere karriereveier

- Dersom lærere ønsker å gjøre «karriere» i skolen må de enten bli rådgiver, inspektør eller rektor – eller de må finne en stilling i skoleadministrasjonen. Venstre mener at det må være mulig for lærere å gjøre karriere i skolen uten å flytte seg vekk fra elevene. Venstre lover å:
 - Utvikle flere karriereveier i skolen, blant annet inspirert av den svenske modellen med «førstelærere» og «førstelektorer», i samråd med berørte parter.
 - Legge til rette for en gjennomgang og modernisering av stillingskategoriene for undervisningspersonell, i samråd med berørte parter, slik at disse bedre reflekterer kompetanse.

10. Vi vil ha mange nok lærere i skolen

- Mange nok gode lærere i klasserommet er en viktig forutsetning for elevenes læringsutbytte. Selv om lærertettheten i seg selv ikke alltid er avgjørende for elevenes læringsutbytte, så vil økte lærerressurser gi mulighet for mer variert og tilpasset undervisning. Venstre lover å:
 - Videreføre tilskudd til økt lærertetthet, men endre innretningen slik at dette blir et incentiv og ikke en sovepute for skoleeiere.
 - Lage en forpliktende rekrutteringsplan for å sikre mange nok lærere, som blant annet definerer måltall for lærervekst per år, hensyntar nødvendig økning i studieplasser mv.